

Observatori d'Ocupabilitat

Abril de 2006 – Número 6

1. Inici: *El pes dels immigrants en el mercat*

2. Observatori del mercat de treball

2.1 Evolució del mercat de treball

2.2 Distribució de les ofertes segons l'especialitat

2.3 Distribució de les ofertes segons les ocupacions

2.4 Distribució de les ofertes segons els sectors

2.5 Distribució geogràfica de les ofertes

2.6 Distribució de les ofertes per trams retributius

2.7 Distribució de les ofertes per edats dels candidats

3. Entrevista a Miquel Barceló, president del 22@

1. Inici

EL PES DELS IMMIGRANTS EN EL MERCAT

Històricament, el primer trimestre de cada any no acostuma a ser bo per a l'ocupació. Aquesta vegada no ha estat una excepció, però, a més a més, l'Enquesta de Població Activa (EPA) presenta algunes singularitats que cal destacar. En primer lloc cal dir que, en l'àmbit espanyol, els ocupats han augmentat en 85.900 persones i els aturats, en 94.500. Quan pugem aturats i ocupats vol dir que els actius (persones de més de 16 anys que volen treballar fora de casa) que s'incorporen al mercat laboral han crescut molt de pressa. En aquest cas han estat 180.400 persones. Això vol dir que hi ha una pressió en el mercat per entrar a treballar que no es pot absorbir més que en part. I com és possible que hi hagi pressió si la demografia ha frenat l'entrada de gent en edat de treballar? Doncs molt senzill, pel pes que ha agafat la immigració. Malauradament, no hi ha dades referides a Catalunya en el primer trimestre, per la qual cosa en aquest punt ens haurem de centrar només en l'àmbit estatal. Bé, el que cal destacar és l'augment de la xifra d'actius estrangers en el primer trimestre: 181.800. D'aquests, 108.200 han trobat feina i 73.600 se'n van a les files dels aturats. Vegeu un fet curiós, si l'augment total d'ocupats ha estat de 85.900 i el d'estrangers, de 108.200, això vol dir que 22.300 nacionals han perdut la seva feina en benefici dels estrangers.

En realitat, el que ens diuen aquestes xifres és que durant el primer trimestre els únics que s'han acostat al mercat laboral han estat els forasters. Mentre el creixement d'autòctons ha estat del -0,01%, el dels estrangers ha estat del 7,45%! Això vol dir que si es mantingués aquest creixement la taxa d'augment superaria el 30% al cap de l'any! I vet aquí la paradoxa, ja que, al mateix temps, un bon nombre de persones que ve de l'exterior no troba feina. Així, mentre la taxa d'atur dels espanyols és del 8,6%, la dels estrangers supera ja el 12%. Avui a Espanya hi ha 2,3 milions d'estrangers amb feina i 323.000 aturats, dels quals, 73.000 s'hi han sumat durant el primer trimestre de l'any amb un fortíssim creixement del 29%. El risc social en termes d'integració que comporta aquesta dinàmica és prou

evident, només veient el ritme acceleradíssim d'entrades, ja que fa d'Espanya un cas singular dins la Unió Europea.

A Catalunya –per on encara no disposem de xifres separades per a nacionals i forans– l'ocupació ha crescut unes 6.000 persones i l'atur, unes 14.600 al primer trimestre. Quant als immigrants, cal pensar que, en proporció, el que s'ha dit per a Espanya també val per a Catalunya. El nou conseller de Treball i Indústria, Jordi Valls, en les seves primeres declaracions, s'ha afanyat a destacar que les dades són positives perquè “l'ocupació està creixent en un període en què habitualment el mercat de treball presenta un comportament més negatiu”. El cert és que, paral·lelament, l'economia catalana ha crescut de gener a març a un bon ritme, al voltant del 3,4% anual, una xifra que iguala la del trimestre anterior, que “ha estat el més elevat dels últims 22 trimestres”. Per al 2006, els sectors que presenten un dinamisme més gran són la banca, les assegurances i l'immobiliari, segons la Cambra de Comerç. A la indústria, el potencial més gran es troba als equipaments elèctrics, electrònics i òptics, seguits pel paper, i l'edició i les arts gràfiques. En canvi, les perspectives pitjors són per al tèxtil i el calçat.

Amb les xifres a la mà veiem com l'ocupació segueix creixent a Catalunya molt més de pressa (5,09%) que l'activitat econòmica, i una mica més ràpid que la mitjana estatal (4,91%) en els darrers quatre trimestres. Això suposa que la productivitat aparent haurà seguit a la baixa, tant en l'àmbit català com en l'estatal. De cara a final d'any les estimacions de diferents institucions privades apunten que per al 2006 el creixement de l'ocupació a Catalunya serà si fa o no fa com el del 2005, però amb una certa desacceleració.

Catalunya baixa el ritme de creació d'ocupació de qualitat

Si bé amb la quantitat no hi ha res a dir –més enllà de l'excés de temporalitat en el mercat– amb la qualitat neix una evident preocupació.

Segons el balanç anual del 2005 realitzat per la consultora Infoempleo, Catalunya ha perdut el primer lloc dins les comunitats estatals, en favor de Madrid, en la creació de llocs de treball qualificats. L'any 2004 a Catalunya es van oferir el 21,6% del total

d'aquests llocs de treball d'Espanya i el 2005 han estat el 18,6%, cosa que suposa una reculada espectacular, mentre que Madrid passava del 18,4% al 18,9%.

Dins d'aquest segment qualificat del mercat, la construcció, l'immobiliari, la consultoria i l'hostaleria són els sectors capdavanters a generar llocs de treball, mentre que per àrees funcionals, la comercial i la producció són les primeres i també les que més van créixer durant l'any.

Quant a títols universitaris, l'Arquitectura Tècnica perd el primer lloc que havia mantingut als darrers anys en favor de l'Administració i Direcció d'Empreses, mentre l'Enginyeria Tècnica Industrial ocupa un important quart lloc. "Les perspectives d'ocupació per a l'enginyeria tècnica són les més estables que existeixen ara com ara", diu l'informe. El motiu que apunta és ben evident: "la seva demanda està molt escampada pels diferents sectors econòmics, per la qual cosa és molt menys voluble als canvis del mercat".

Jordi Goula

2. Observatori del mercat de treball

Observatori del mercat de treball segons les dades del Servei de Selecció Professional del Programa Minerva.

2.1 Evolució del mercat de treball

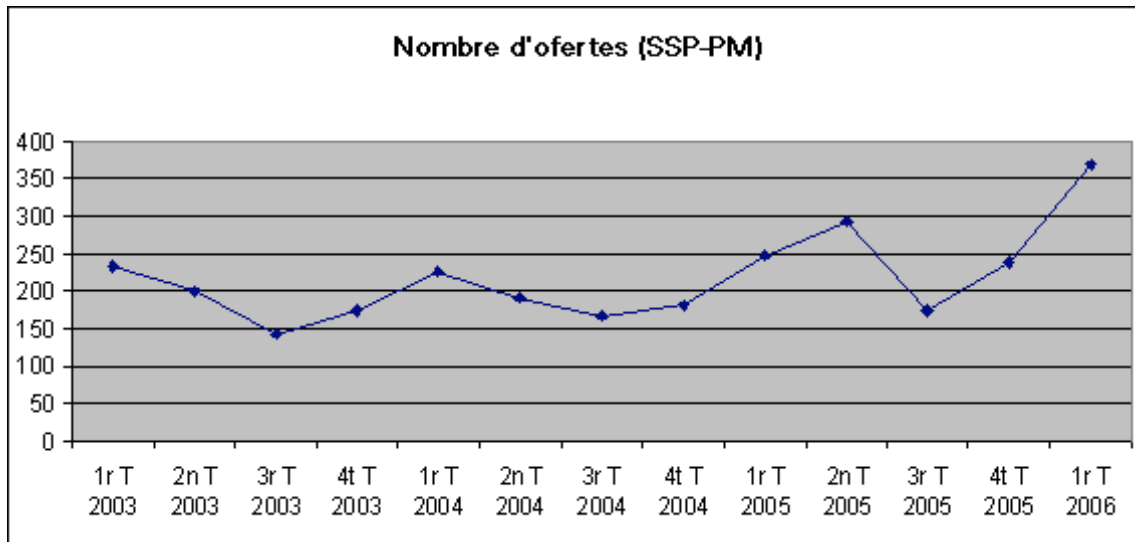
El fet més destacat del primer trimestre ha estat el fort increment que han enregistrat les ofertes que hem rebut al Col·legi. Han estat 370 davant les 247 del mateix període de l'any passat, la qual cosa suposa un creixement de pràcticament el 50%. En un sol trimestre, doncs, hem rebut l'equivalent al 38% de les ofertes de tot l'any passat.

Pel que fa a les especialitats, el nombre més important –amb un fort creixement amb relació a l'any passat– pertany a les ofertes que no en demanen una de determinada. La mecànica que era la primera al primer trimestre del 2005 passa així al tercer lloc, i es veu superada també per l'elèctrica. Cal destacar l'alça que presenta l'electrònica. Quant als sectors, augmenten el seu pes les enginyeries/instal·ladors i la construcció, dos fets, per altra banda, lògics amb l'evolució que segueix l'activitat econòmica catalana.

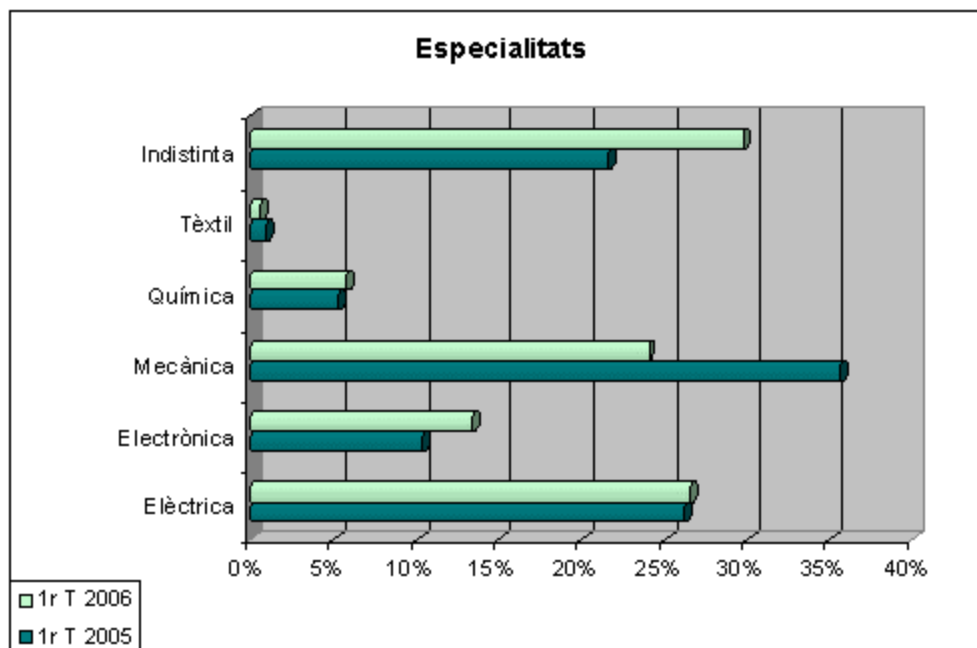
En els trams retributius hi ha canvis rellevants, tot produint-se un desplaçament dels trams més baixos cap als mitjans. Així, mentre en el primer trimestre del 2005 un 47,7% de les ofertes estaven per sota dels 21.000 euros, ara són només del 34,8%. Aquest canvi el podem explicar per l'alteració que té lloc a les ocupacions ofertes, així com a l'experiència requerida. Es produeixen dos salts cap endavant molt significatius a la direcció d'obra i als processos de producció. La capdavantera, amb un lleuger guany sobre el trimestre de l'any passat la manté, però, l'oficina tècnica. En canvi, hi ha una certa davallada relativa en els tècnics comercials.

Un aspecte complementari interessant és el canvi que es produeix en el perfil d'experiència, segons ocupacions. Mentre pel que fa a la totalitat la diferència és relativament rellevant (63% d'ofertes amb experiència el 2005 per 66% el 2006), en alguns casos concrets hi ha salts d'importància d'un any a l'altre. Així, en els perfils amb poca experiència puguen els de tècnic comercial, la qual cosa vol dir que les

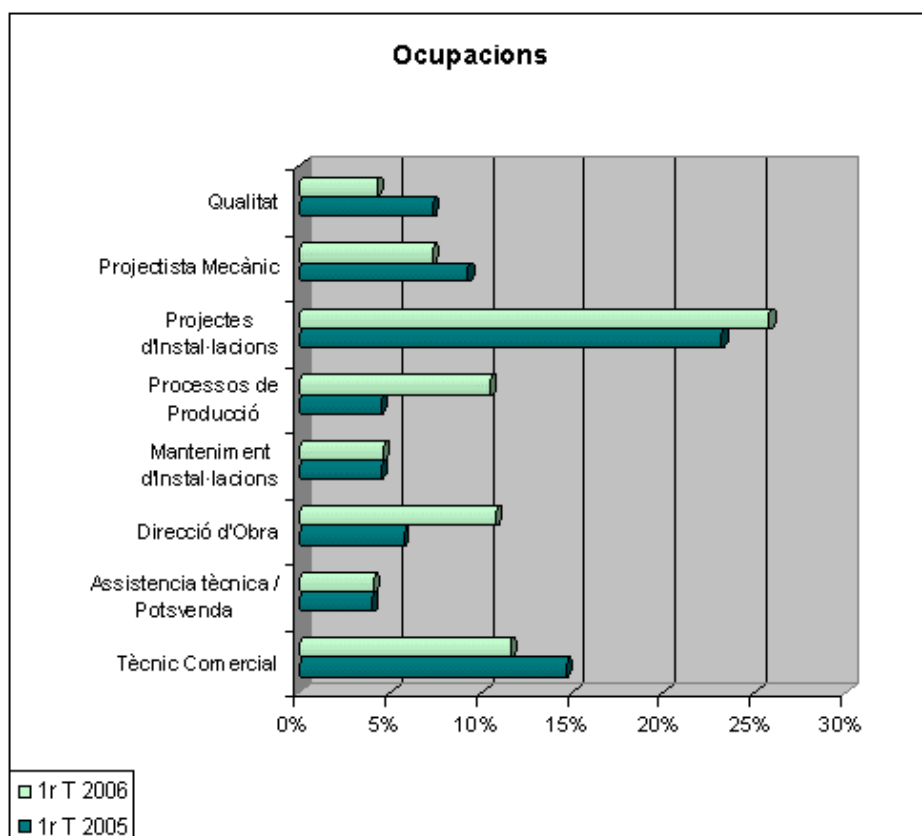
empreses volen gent més jove per formar-la elles mateixes. I augmenta substancialment el perfil amb experiència en el cas de l'oficina tècnica, de la direcció d'obra i dels processos de producció.

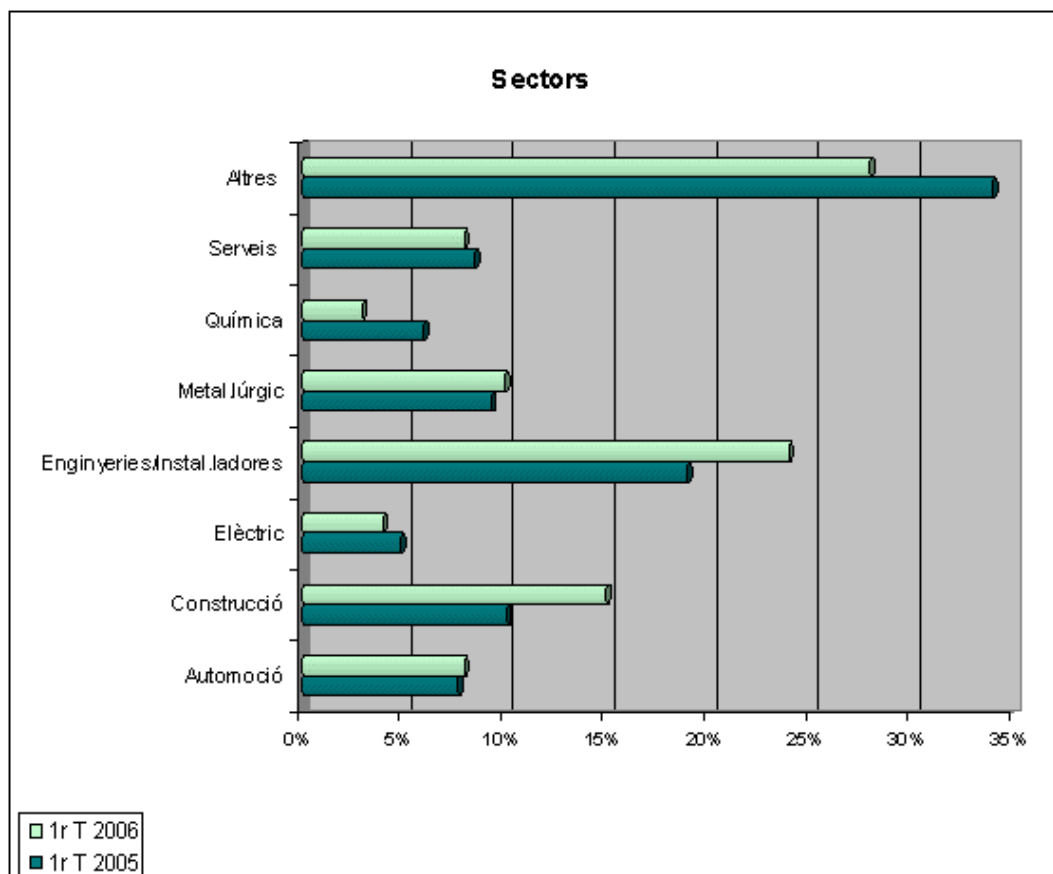
2.2 Distribució de les ofertes segons l'especialitat

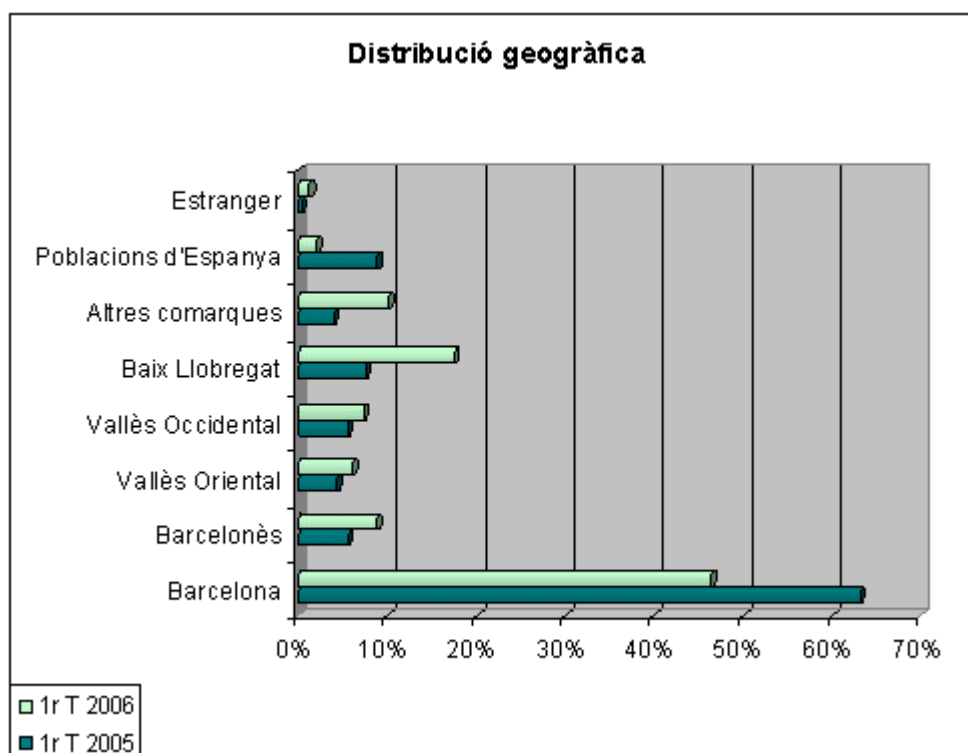
2.3 Distribució de les ofertes segons les ocupacions

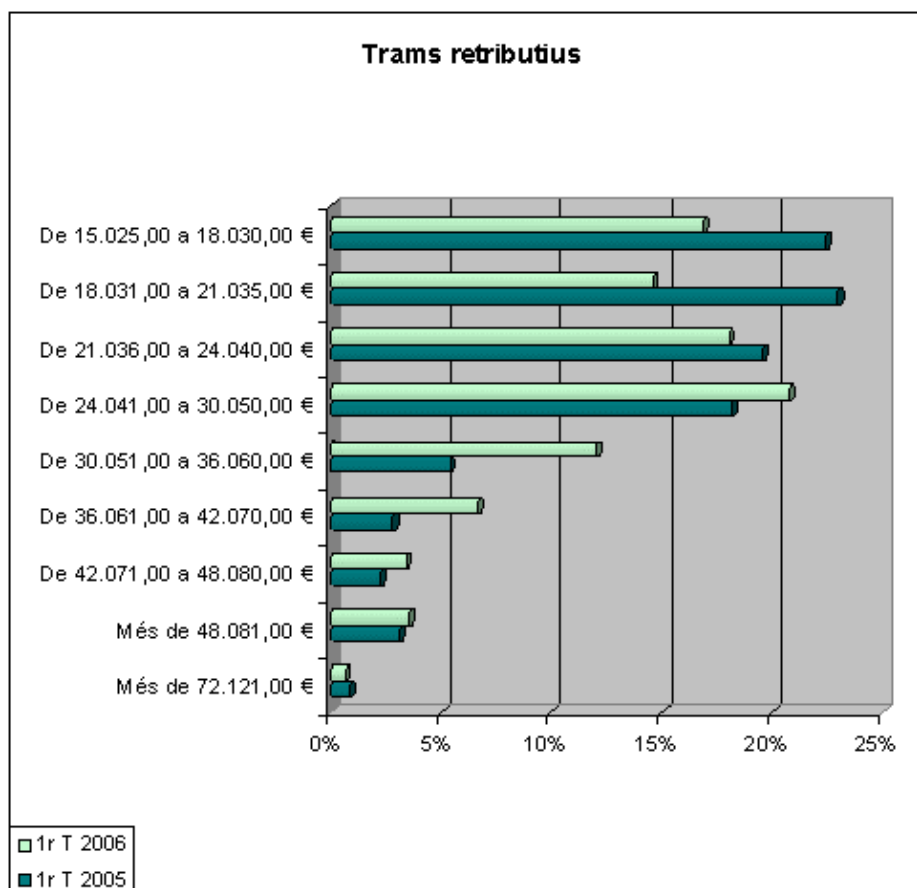
2.4 Distribució de les ofertes segons els sectors

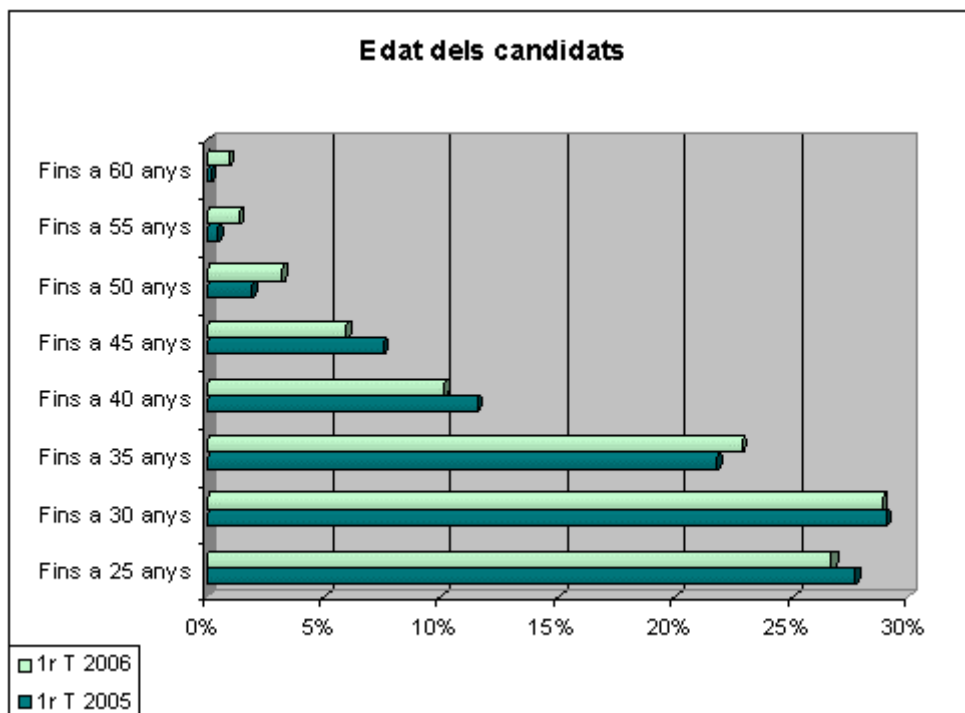
2.5 Distribució geogràfica de les ofertes

2.6 Distribució de les ofertes per trams retributius

2.7 Distribució de les ofertes per edats dels candidats

3. Entrevista a Miquel Barceló, president del 22@

“L’oportunitat de realització personal que tenen els joves que ara estan estudiant és extraordinària si saben aprofitar-la”

Miquel Barceló és doctor enginyer industrial i president del 22@, un projecte impulsat per l’Ajuntament de Barcelona per transformar el barri industrial del Poble Nou en un territori dedicat a les noves activitats econòmiques basades en el coneixement. Barceló parla en aquesta entrevista sobre la importància de la formació permanent, l’itinerari professional dels enginyers tècnics i el futur de l’ocupació al nostre país, factors condicionats per la transformació que comportarà l’Espai Europeu d’Educació Superior (EEES).

Quins centres de formació acollirà el 22@?

Actualment hi ha cinc universitats que són aquí o que s’han compromès a venir-hi. La Universitat Pompeu Fabra hi porta tots els estudis de Comunicació i els relacionats amb Tecnologies de la Informació i els centres de recerca vinculats amb els *media*. Hi ha dues universitats ja instal·lades, la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), que hi té diferents departaments, i la Universitat de Barcelona (UB), que ha traslladat aquí els serveis de formació continuada, l’IL3 (*Institut for Life Long Learning*) i la UB Virtual. Finalment, firmarem un acord amb la Universitat Politècnica per traslladar al 22@ la formació continuada, activitats de formació d’empreses i activitats de recerca. També hi ha l’escola La Salle de la Universitat Ramon Llull, amb temes d’emprenedoria i d’atracció de noves empreses de base tecnològica. Dins l’àmbit territorial del 22@ també hi ha el Campus Tecnològic i Empresarial del Besòs, que acollirà els estudis de l’Escola Universitària d’Enginyeria Tècnica Industrial de Barcelona (EUETIB).

Quin és el paper de les persones i la seva formació en la nova societat del coneixement?

Quan el coneixement passa a ser el factor econòmic més important, el saber o el no saber es converteixen en instruments d’integració o de marginació. L’educació passa a ser l’eina de promoció econòmica i social més important perquè l’absència del saber exclou dels beneficis. En el moment en què el cicle tecnològic és més curt que el cicle biològic de les persones, no n’hi ha prou amb la formació d’una carrera que serveixi per a tota la vida com abans, sinó que la

formació continuada és tan important com la inicial. D'aquí ve la transformació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) de Bolonya i el que representa: un model pedagògic que comporta un aprenentatge al llarg de la vida. És aquí on s'ha de posar l'accent i no en si seran tres o quatre anys de carrera. És lamentable que de Bolonya ens quedem amb això.

També hi ha les dificultats sorgides arran de la intenció de modificar els títols d'enginyeria.

Això no és l'important. L'important de l'EEES és el canvi de model pedagògic que suposa per adaptar-lo a la societat del coneixement i a les noves condicions de la competència. L'important és formar bons tècnics en un primer cicle generalista que ensenyi a aprendre i a entendre, i no si el títol en serà un o un altre perquè al final serà el mercat el que determinarà el valor dels títols.

Què s'ha de fer per adaptar-se a aquesta societat del coneixement?

El fonamental és formar persones capaces d'assumir aquest aprenentatge al llarg de la vida com un valor, generar l'oferta corresponent i fer que aquestes persones s'incorporin a un sistema productiu molt més exigent que l'anterior. El *Life Long Learning* és una realitat que s'ha d'inculcar però, lamentablement, en moltes carreres universitàries ensenyen a passar exàmens amb la idea falsa que amb el títol ja es tindrà la formació, quan amb el títol el que s'inicia és un procés d'aprenentatge permanent. La titulació dependrà més de l'itinerari professional posterior a la fase acadèmica que no de la fase acadèmica mateixa perquè, al cap de 20 anys d'estar treballant i estudiant, es tindrà una conformació professional diferent de la que es tenia a l'origen. La clau és que la persona tingui capacitat d'adaptar-se i de liderar el procés activament. L'oportunitat de realització personal que tenen els joves que ara estan estudiant és extraordinària si saben aprofitar-la.

Les universitats no han sabut evolucionar cap a les tecnologies, l'era digital i l'aplicació de les eines de la societat del coneixement?

Hi ha una mica de tot. Un exemple molt positiu a Catalunya és la UOC, un exemple d'èxit d'una iniciativa que comporta que a Catalunya es creï un referent mundial en l'ús de les tecnologies de la

informació en l'ensenyament superior. També hi ha altres universitats que ho han sabut aprofitar –potser parcialment– en l'aplicació de determinades línies. En general, les institucions grans tenen major inèrcia al canvi. L'assumpció per part de les universitats del potencial de les tecnologies de la informació –que evidentment no vol dir omplir les aules d'ordinadors, sinó que vol dir transformar el sistema educatiu– està per fer. Si avui la major part del coneixement és a la xarxa, l'ús de la xarxa és essencial, i seguim utilitzant la pissarra. Aquí hi ha un desfasament temporal.

Cap a on està orientada l'ocupació?

L'ocupació a Espanya es dirigeix sobretot cap a l'ocupació poc qualificada. El creixement econòmic dels últims anys no ha estat a causa de l'increment de productivitat sinó de l'increment d'ocupació poc qualificada, sobretot immigrant. Això és evident que té un sostre. Un país no pot estar permanentment creixent sense augmentar-ne la productivitat i la productivitat augmenta a partir del coneixement. Així doncs, ens trobem en un model econòmic que està donant els seus últims batecs i hem de ser capaços d'incorporar-hi les activitats intensives del coneixement: persones preparades, atracció d'inversions intensives en coneixement, etc. L'ocupació que s'ha creat aquests darrers anys és positiva, però està basada en un model econòmic poc sostenible.

El futur de l'ocupació està encapçalat per les carreres tècniques?

No, no s'ha de caure en el tecnologisme o la tecnocràcia. El futur de l'ocupació hauria de venir format per una barreja d'ocupació menys qualificada i ocupació qualificada. Aquesta ocupació qualificada no estarà monopolitzada per les carreres tècniques, estarà monopolitzada pel coneixement, que és un concepte molt més ampli: carreres científiques, tècniques, de lletres... Es necessiten persones capaces d'introduir-hi continguts: el que és rellevant és el coneixement, no el coneixement tècnic; és fonamental el treball en equip; necessitem persones que estiguin relacionades amb el saber perquè la tecnologia aïllada del context social és una tecnologia de vegades perillosa i sovint inútil.

Un enginyer tècnic que s'acabi de titular, què ha de fer respecte a la seva formació, la recerca de feina... ?

L'enginyer tècnic que acaba la carrera el primer que ha de fer és buscar una feina i treballar. L'itinerari professional que farà al llarg de la vida és imprevisible, per tant, la primera capacitat que ha de tenir és d'adaptació a les situacions canviants. També s'han de tenir una sèrie de valors com la proactivitat, la capacitat de treball en equip, d'iniciativa, de formació i autoformació permanent i, sobretot, la curiositat intel·lectual. A més, cal acostumar-se a viatjar, el món és molt gran i els catalans ens hem acostumat a tenir la feina al costat de casa. Dominar l'anglès també és essencial, un enginyer tècnic que acabi i no sàpiga anglès té una discapacitat –sortosament corregible– que ha d'esmenar ràpidament. L'anglès és una eina de treball i si no el domina, no tindrà una eina que li serà fonamental. S'hi ha de posar com sigui, se n'ha d'anar a un barri de Londres a rentar plats i conèixer l'anglès a fons i després tornar. Tot això és el que ha de fer: trobar feina, tenir aquests valors, llegir i adaptar-s'hi.

Patricia Serrano